

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

Na moment przed godziną zero

Wdrażanie reformy planistycznej w gminach wiejskich

TOMASZ GRZYB

NARODOWY INSTYTUT SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

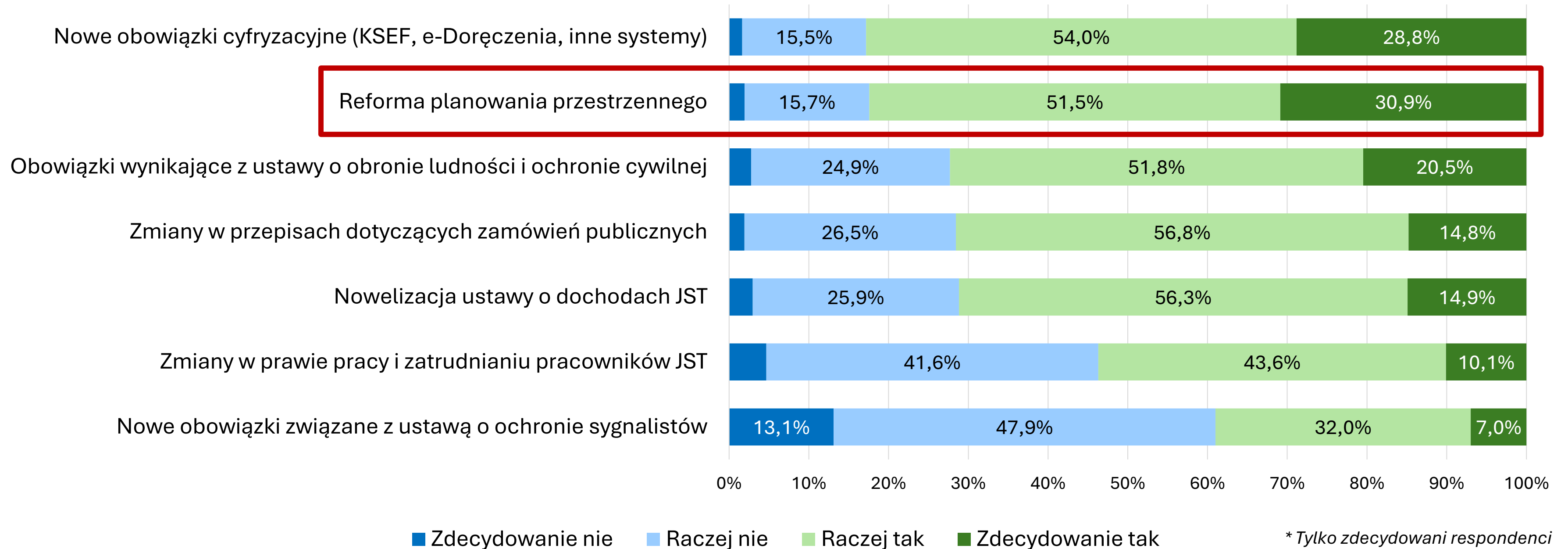
tomasz.grzyb@nist.gov.pl

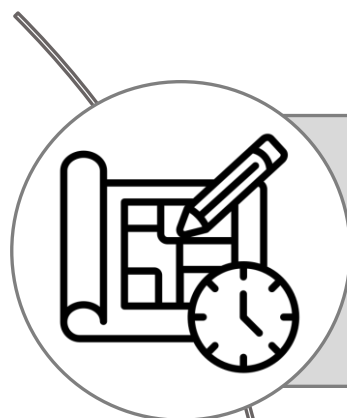
www.nist.gov.pl

Sondaż Pracowników Administracji Samorządowej SAM-SON (jesień 2025)

Czy Pana/Pani zdaniem poniższe zmiany regulacyjne miały istotny wpływ na funkcjonowanie Pani/Pana samorządu w ciągu ostatnich 12 miesięcy?*

Odpowiedzi respondentów z gmin wiejskich

Plan ogólny gminy jako kluczowy element reformy planistycznej

Stan wdrożenia reformy w końcu maja 2026 r.

Przegląd przyczyn unieważniania planów ogólnych gmin

Główne założenia reformy

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

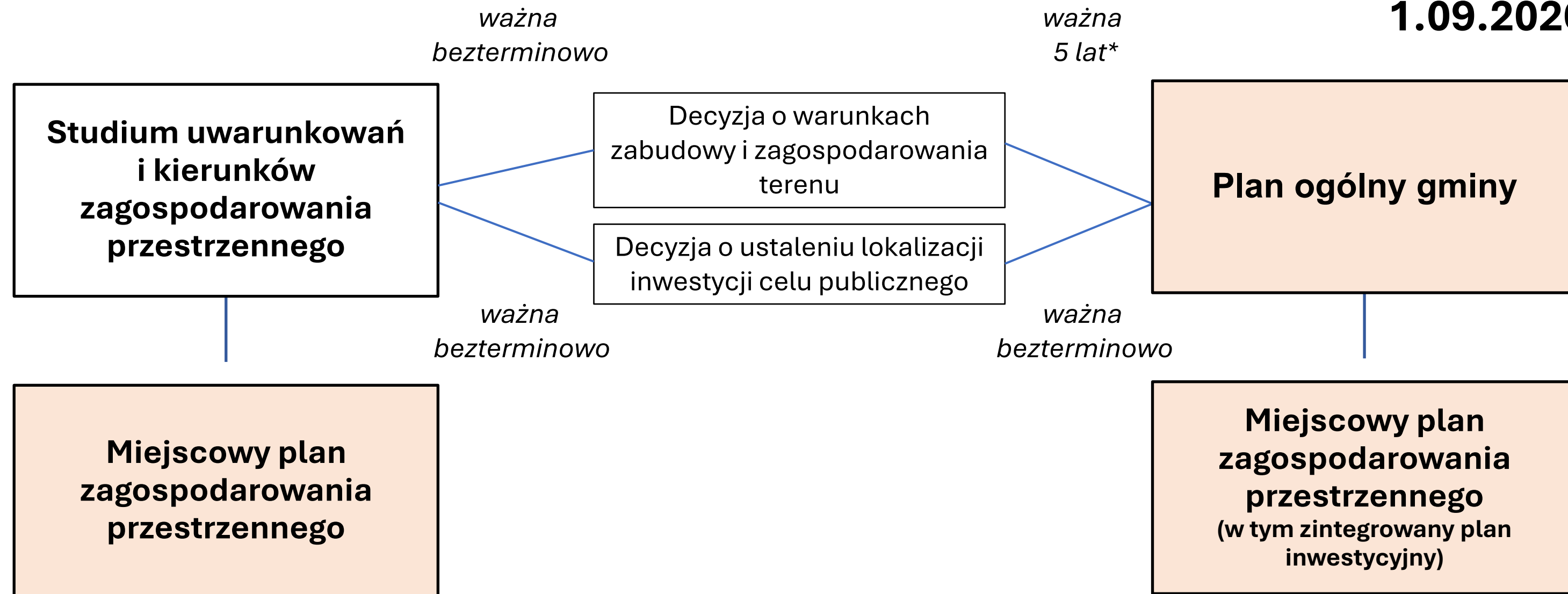
OBECNY STAN PRAWNY

DOCELOWY STAN PRAWNY OD

~~1.01.2026~~

~~1.07.2026~~

1.09.2026

* Od momentu uprawomocnienia się

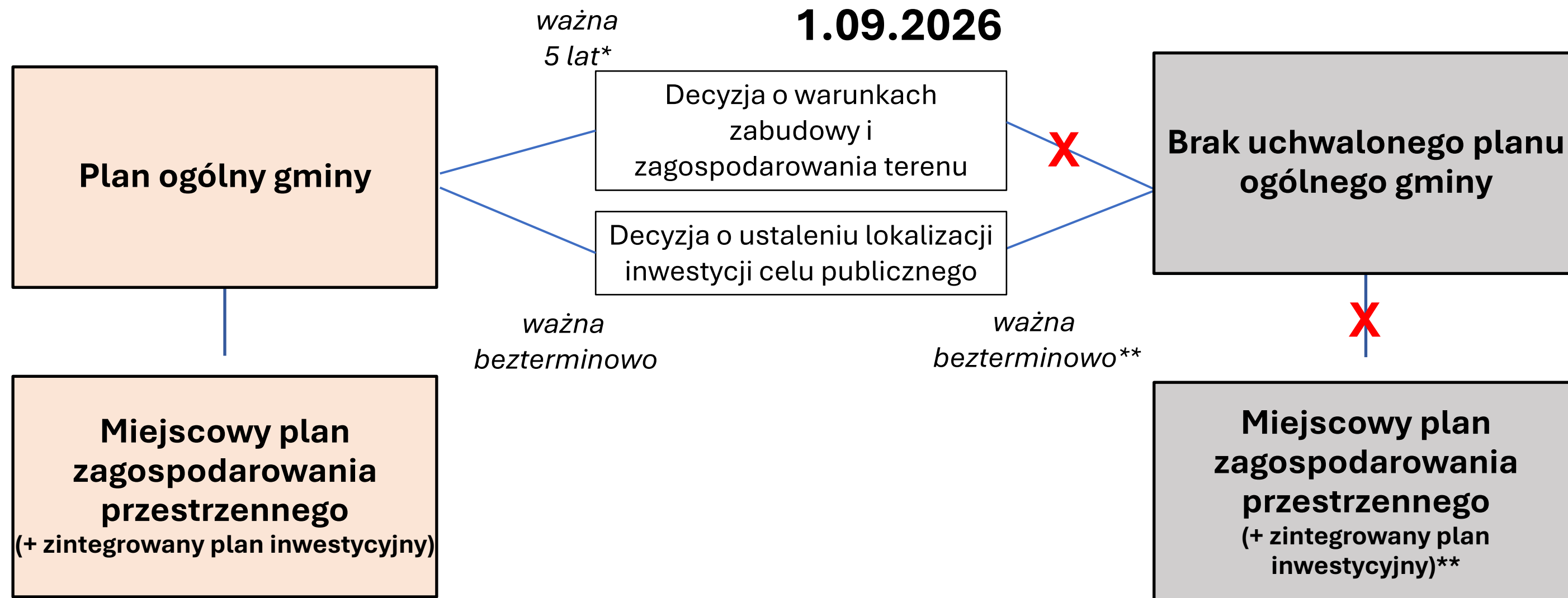
Co w przypadku braku uchwalonego planu ogólnego?

DOCELOWY STAN PRAWNY OD ~~1.01.2026~~

~~1.07.2026~~

1.09.2026

* Od momentu uprawomocnienia się

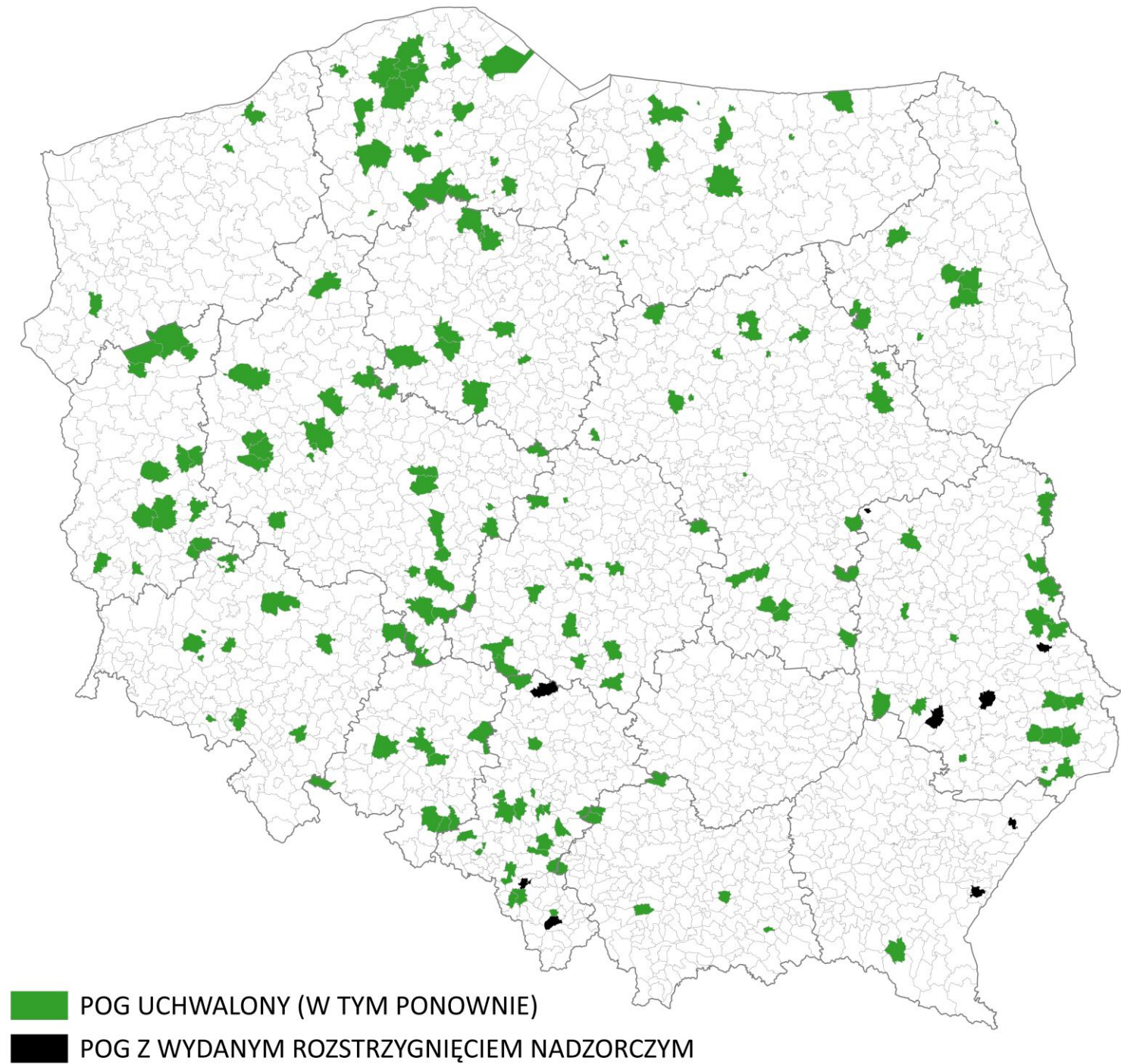
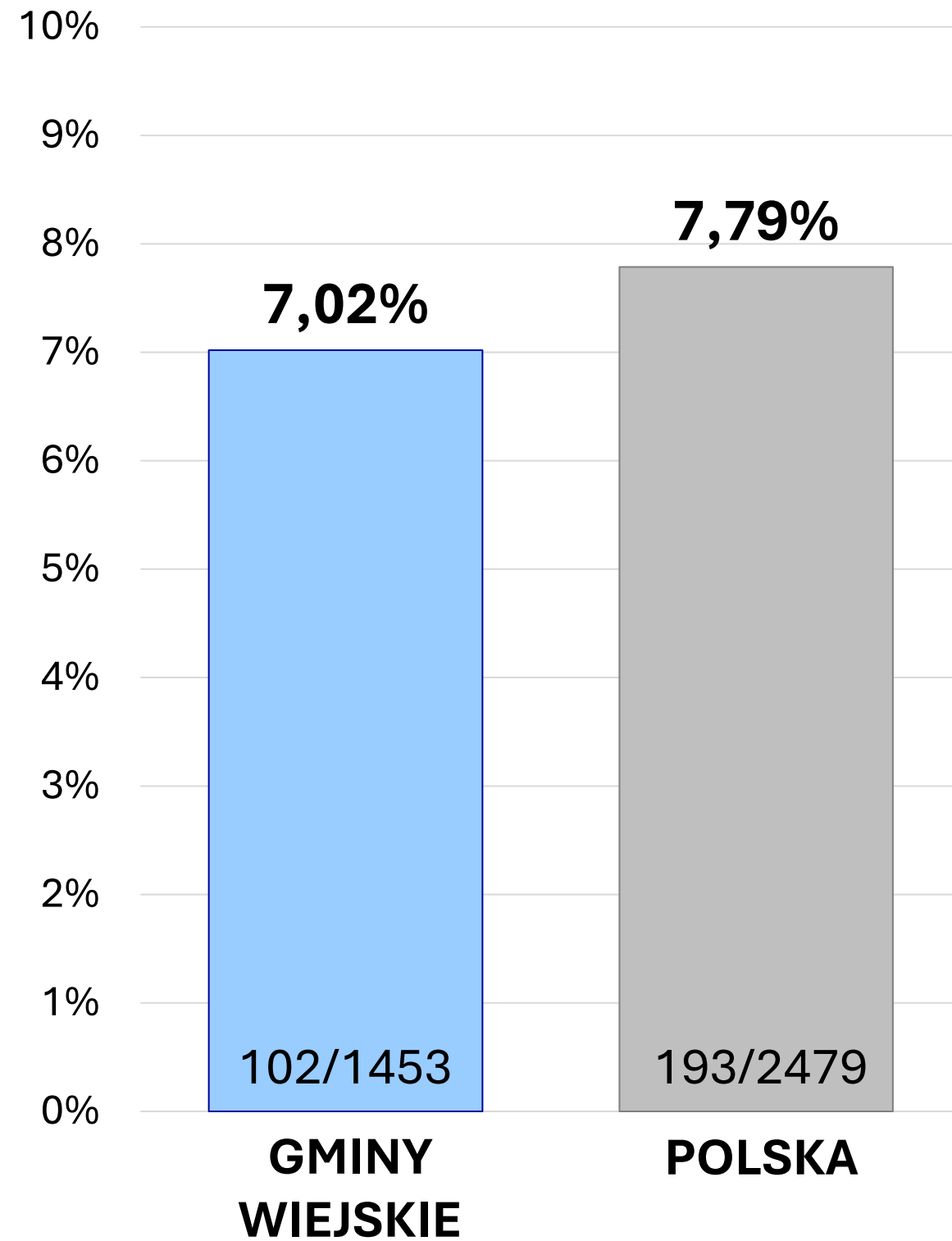
** Wydawana na podstawie przepisów ustawy

Wdrażanie reformy: stan na 31 maja 2026 r.

Uchwalone plany ogólne

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

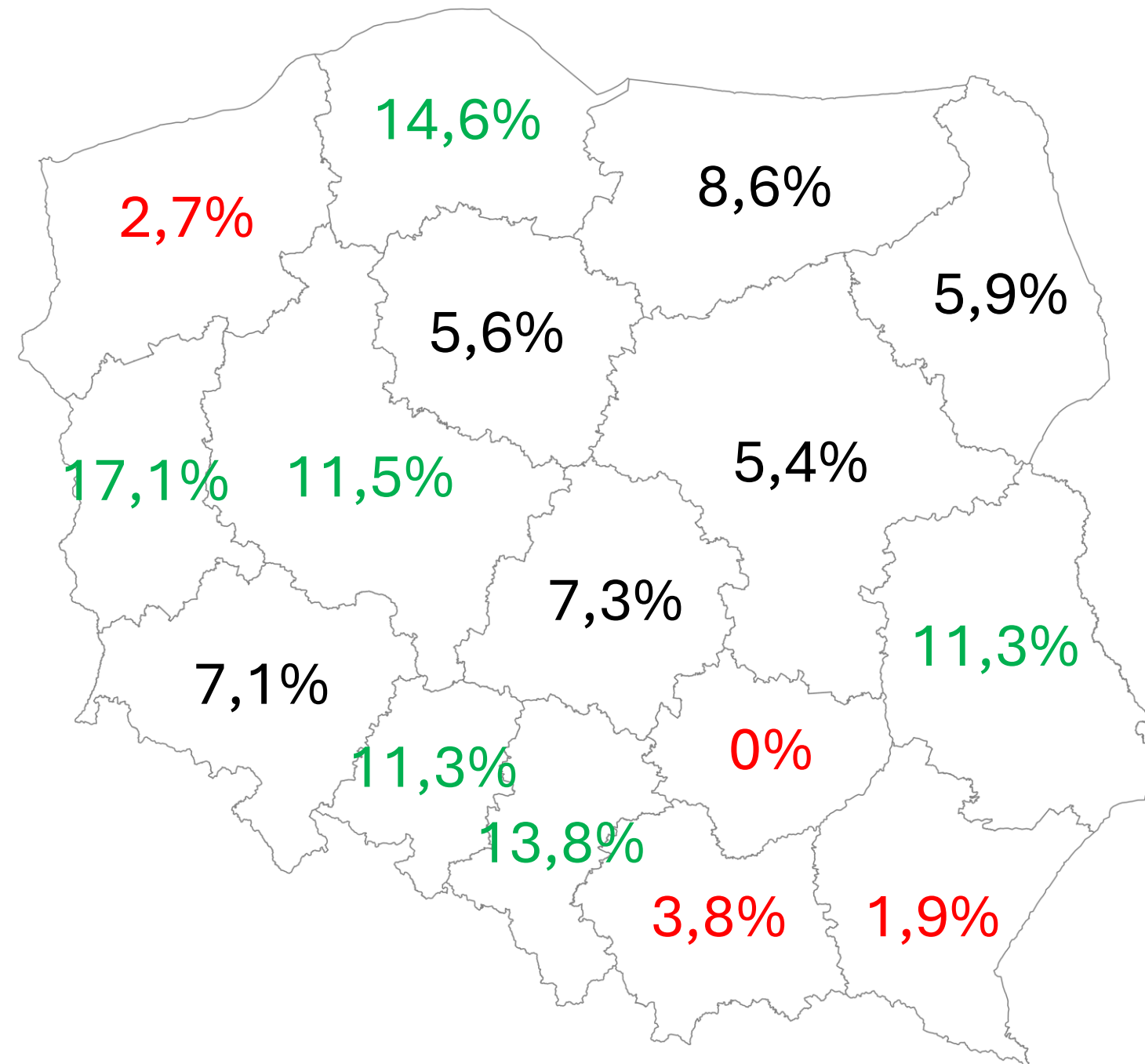
Wdrażanie reformy: stan na 31 maja 2026 r.

Uchwalone plany ogólne: województwa

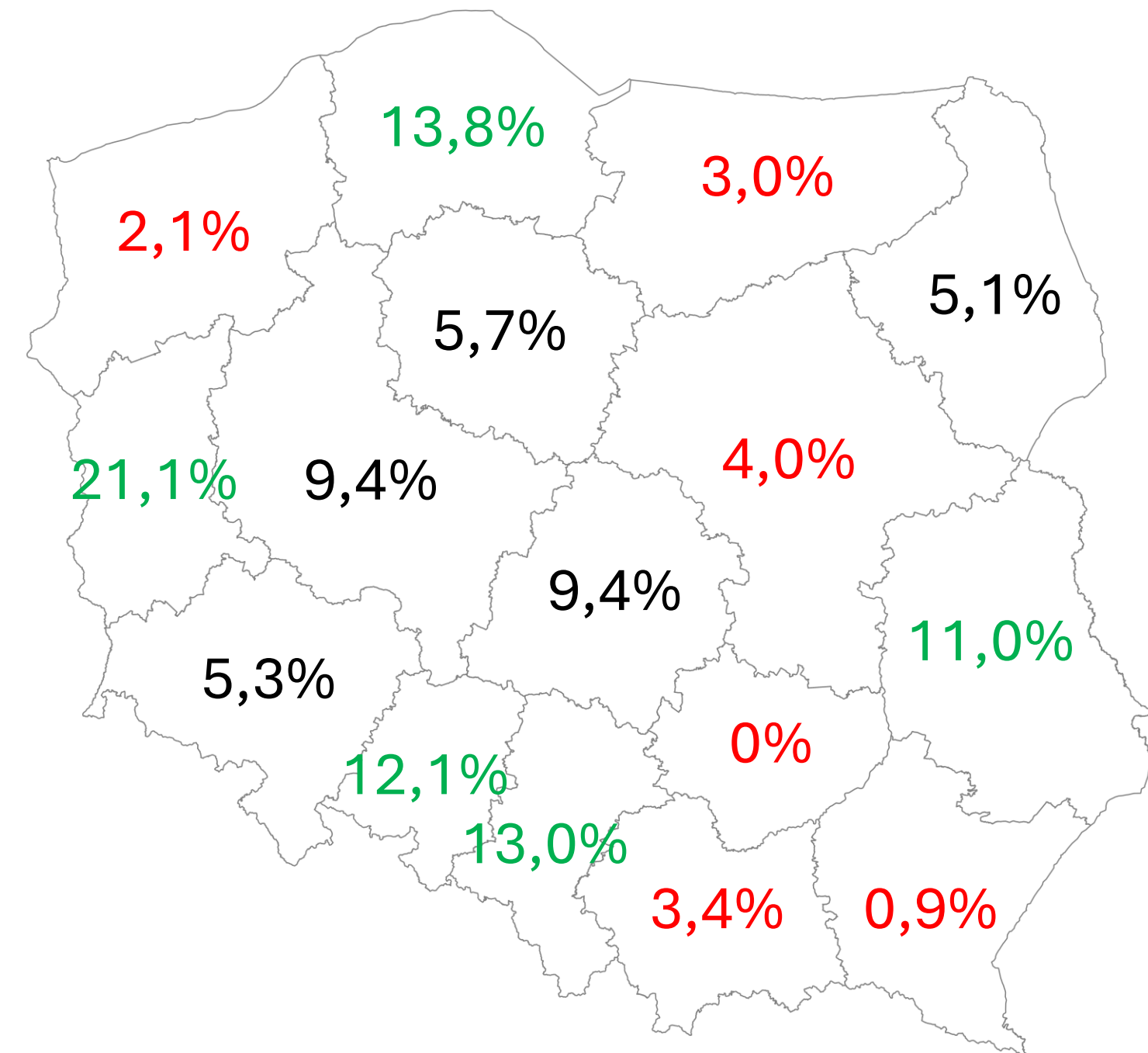

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

PROCENT GMIN OGÓŁEM

PROCENT GMIN WIEJSKICH

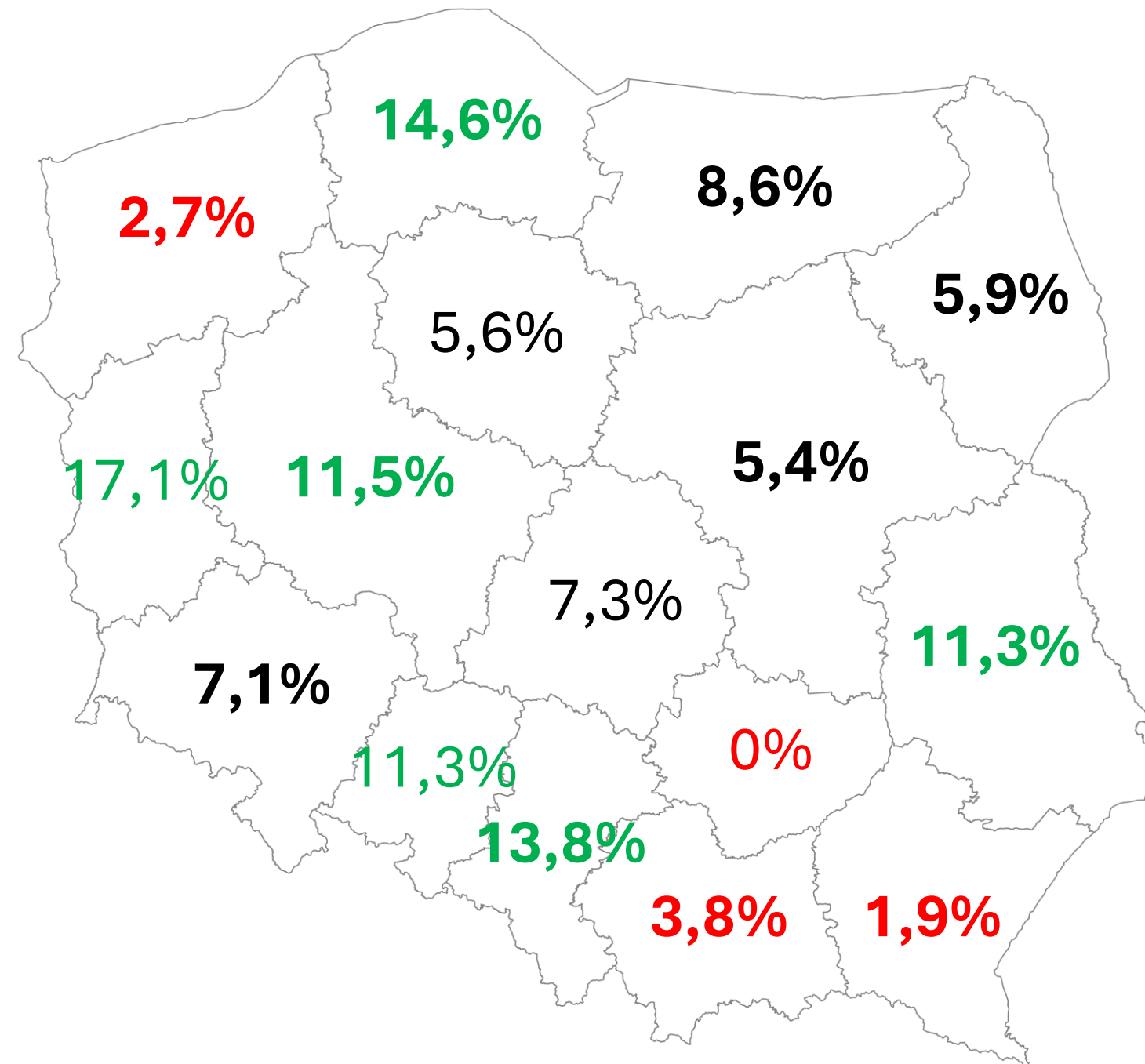
Wdrażanie reformy: stan na 31 maja 2026 r.

Uchwalone plany ogólne: województwa

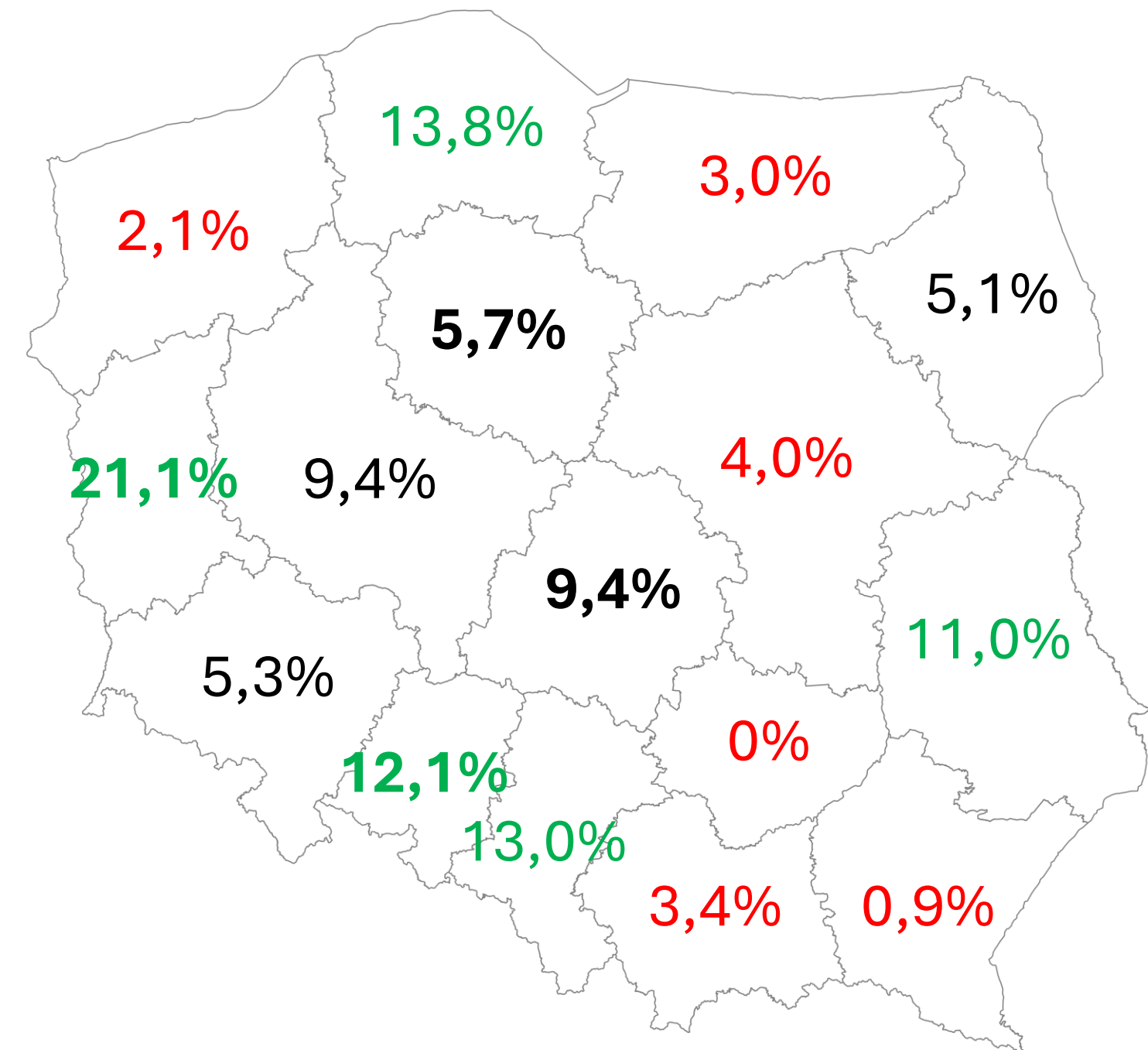

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

PROCENT GMIN OGÓŁEM

PROCENT GMIN WIEJSKICH

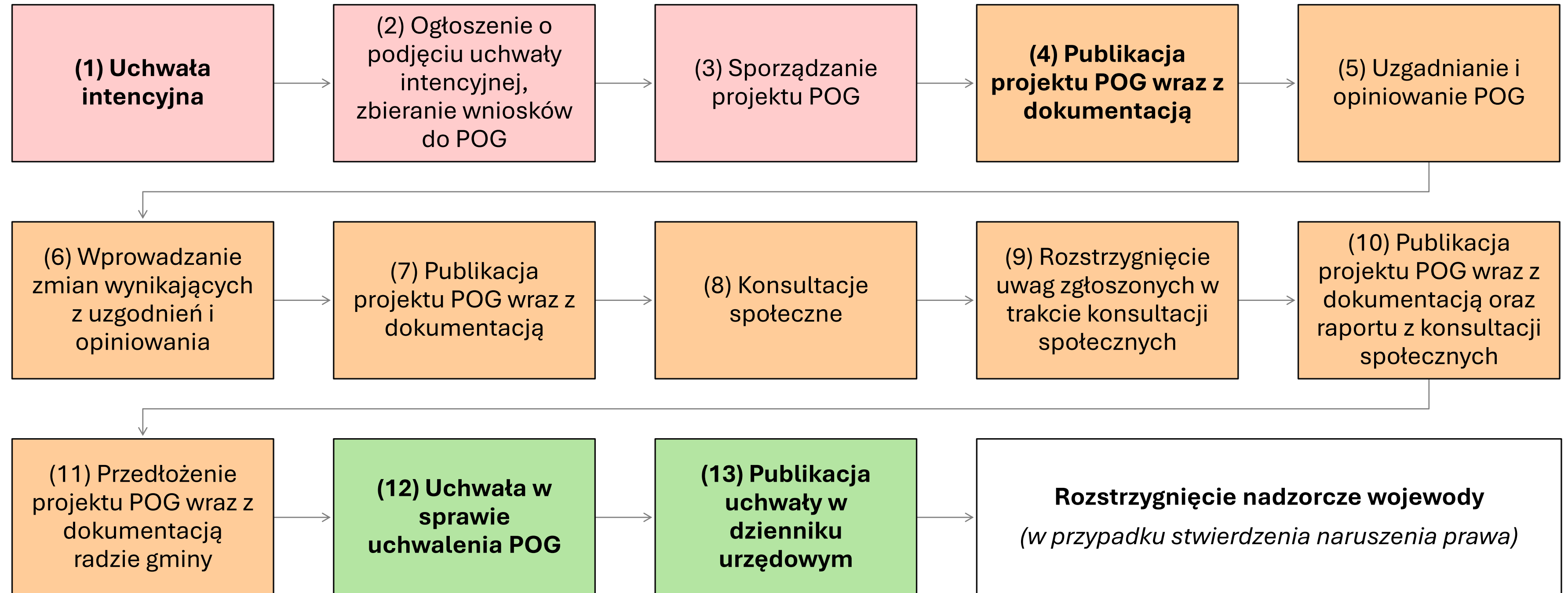

Wdrażanie reformy: stan na 31 maja 2026 r.

Etapy procedury planistycznej

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

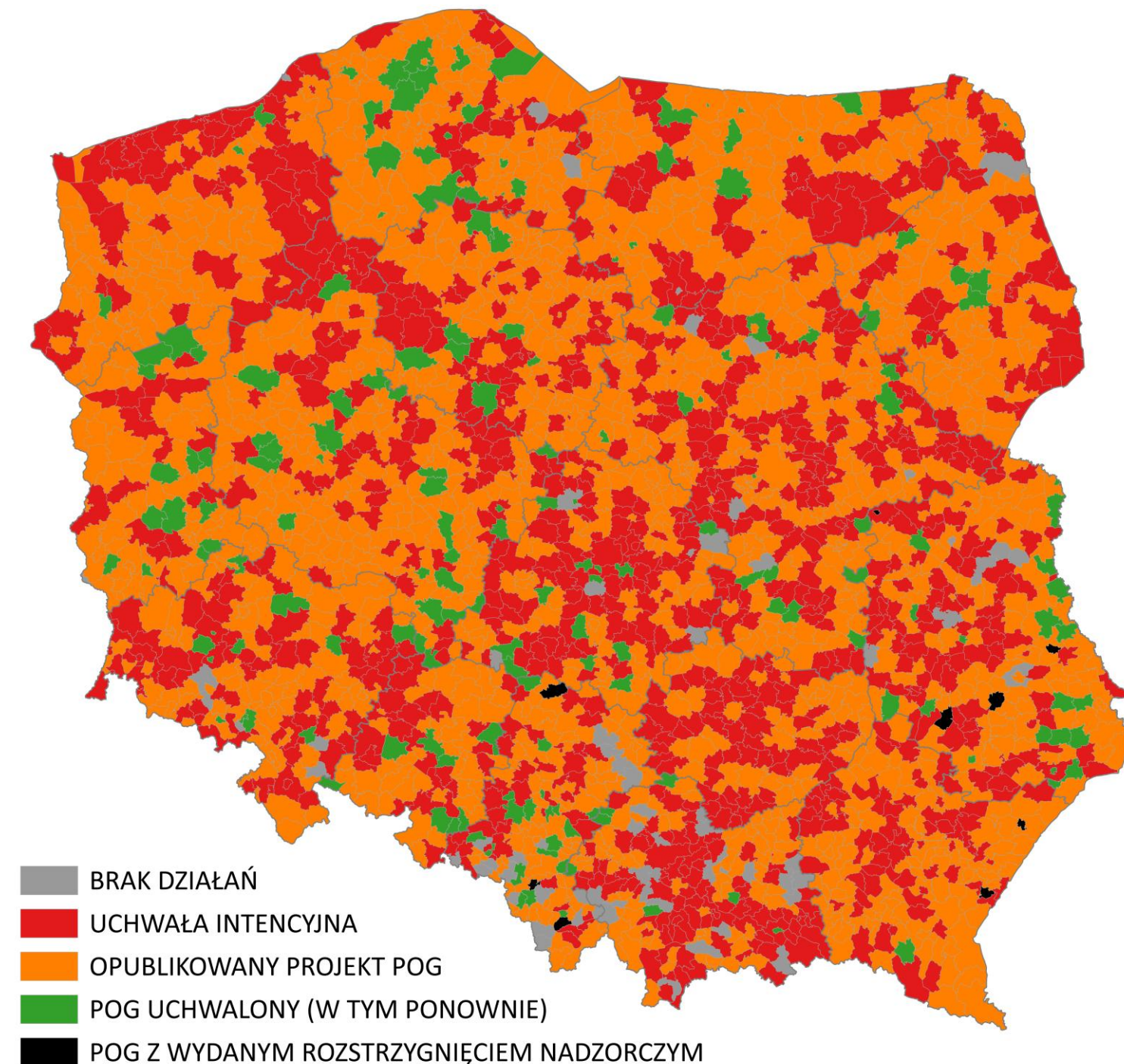
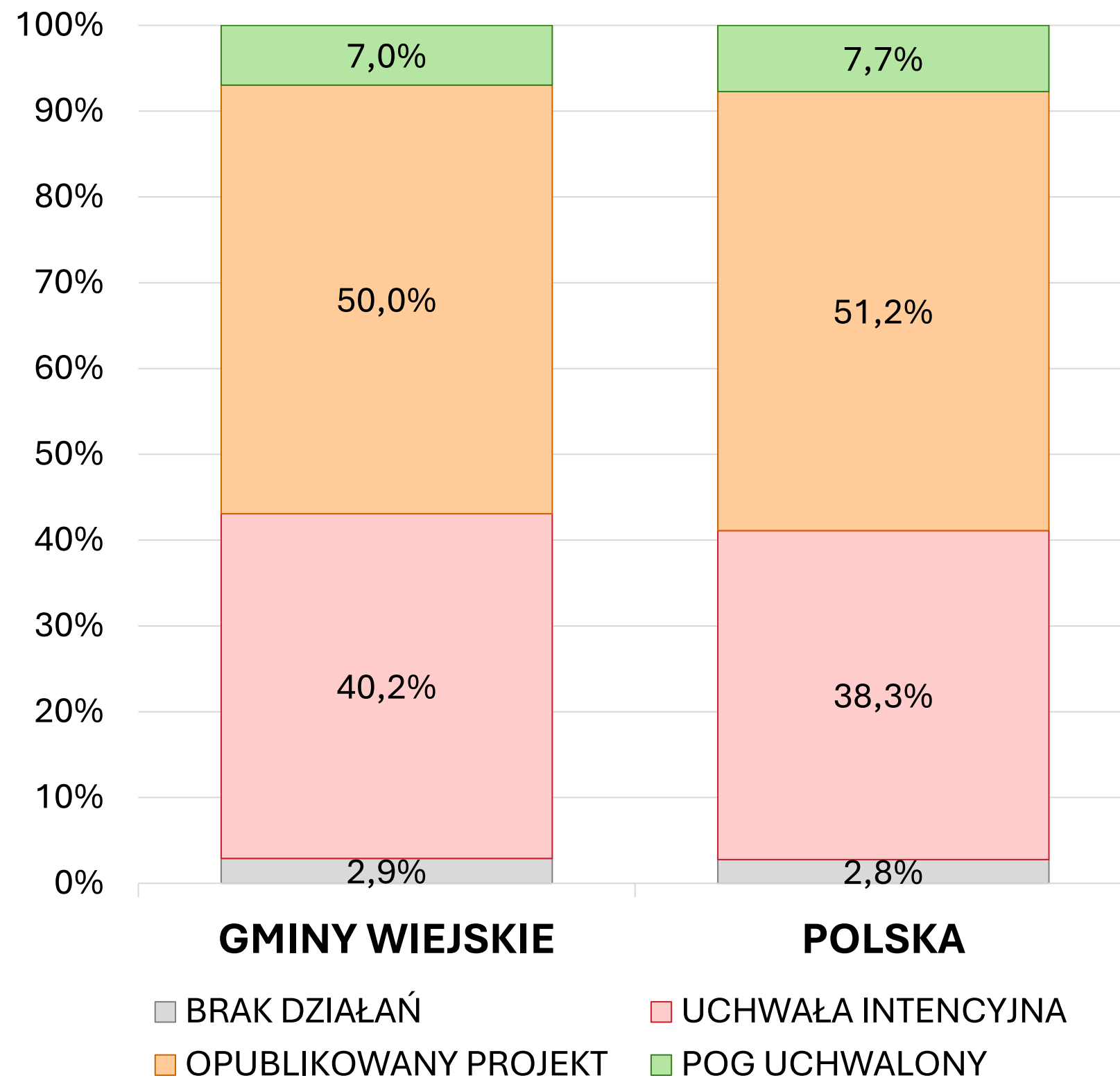

Wdrażanie reformy: stan na 31 maja 2026 r.

Etapy procedury planistycznej

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

Wdrażanie reformy: stan na 31 maja 2026 r.

Tempo procedury planistycznej

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

	Liczba dni od uchwały intencyjnej do uchwalonego POG		Liczba dni od opublikowania projektu do uchwalonego POG	
	Gminy wiejskie	Polska	Gminy wiejskie	Polska
Najdłużej	971	971	540	540
Średnio	673	673	262	255
Najkrócej	386	363	91	82

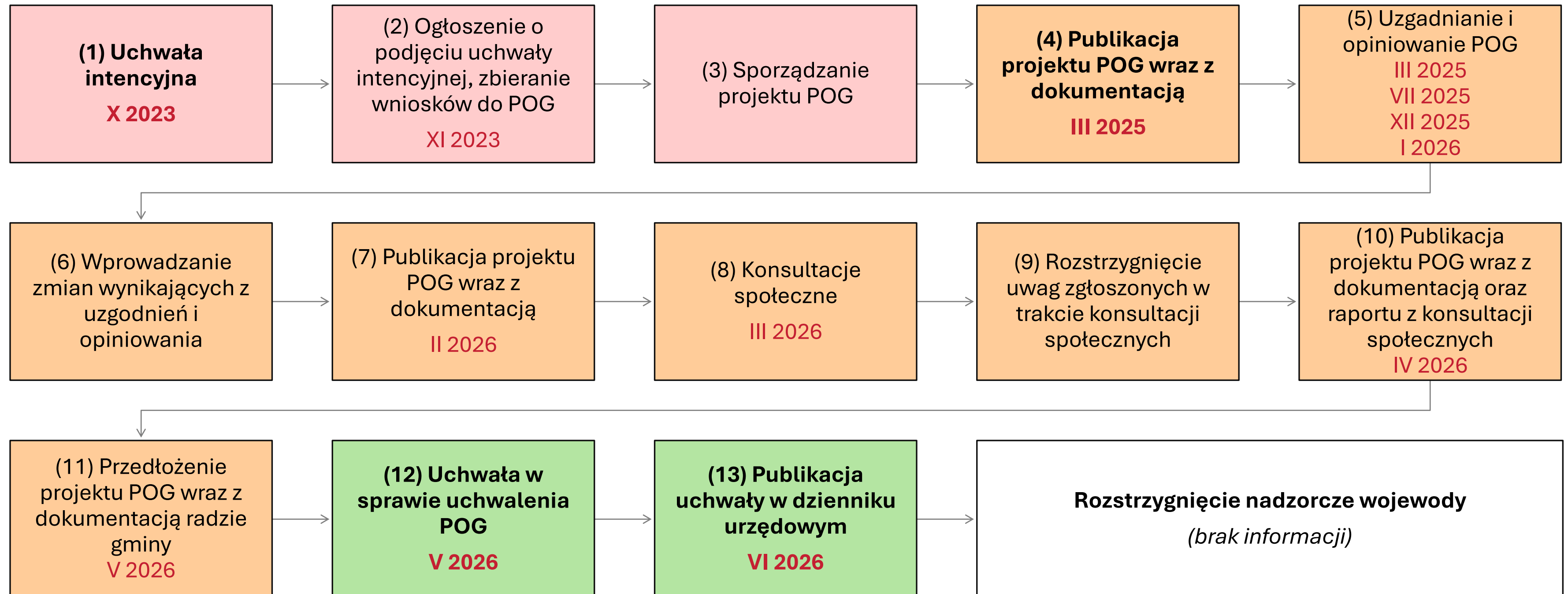
W **co trzeciej gminie** całość procedury planistycznej trwała **dłużej niż dwa lata**

W **co dziesiątej gminie** od rozpoczęcia uzgodnień do uchwalenia POG minęło **więcej niż rok**

Wdrażanie reformy: stan na 31 maja 2026 r.

Tempo procedury planistycznej: przykłady

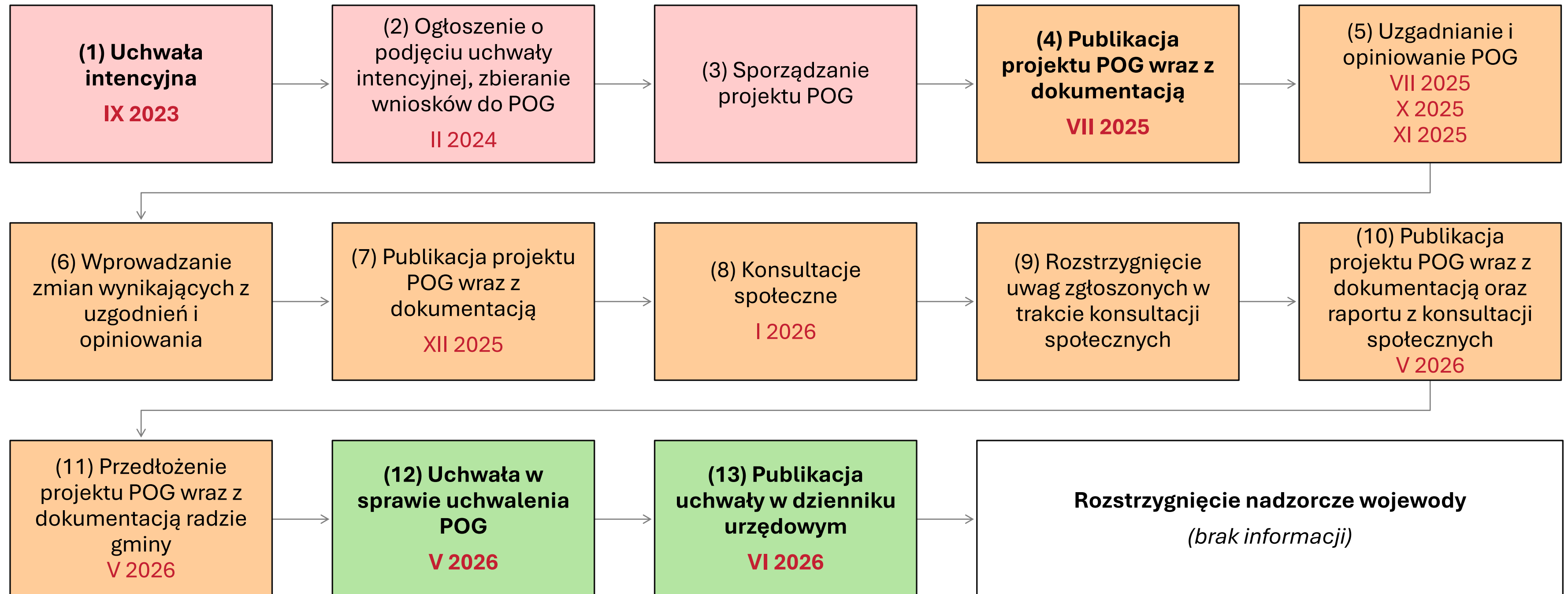
gmina **Nowa Wieś Wielka** (woj. kujawsko-pomorskie) – procedura planistyczna trwała **2 lata 7 mies. (947 dni)**

Wdrażanie reformy: stan na 31 maja 2026 r.

Tempo procedury planistycznej: przykłady

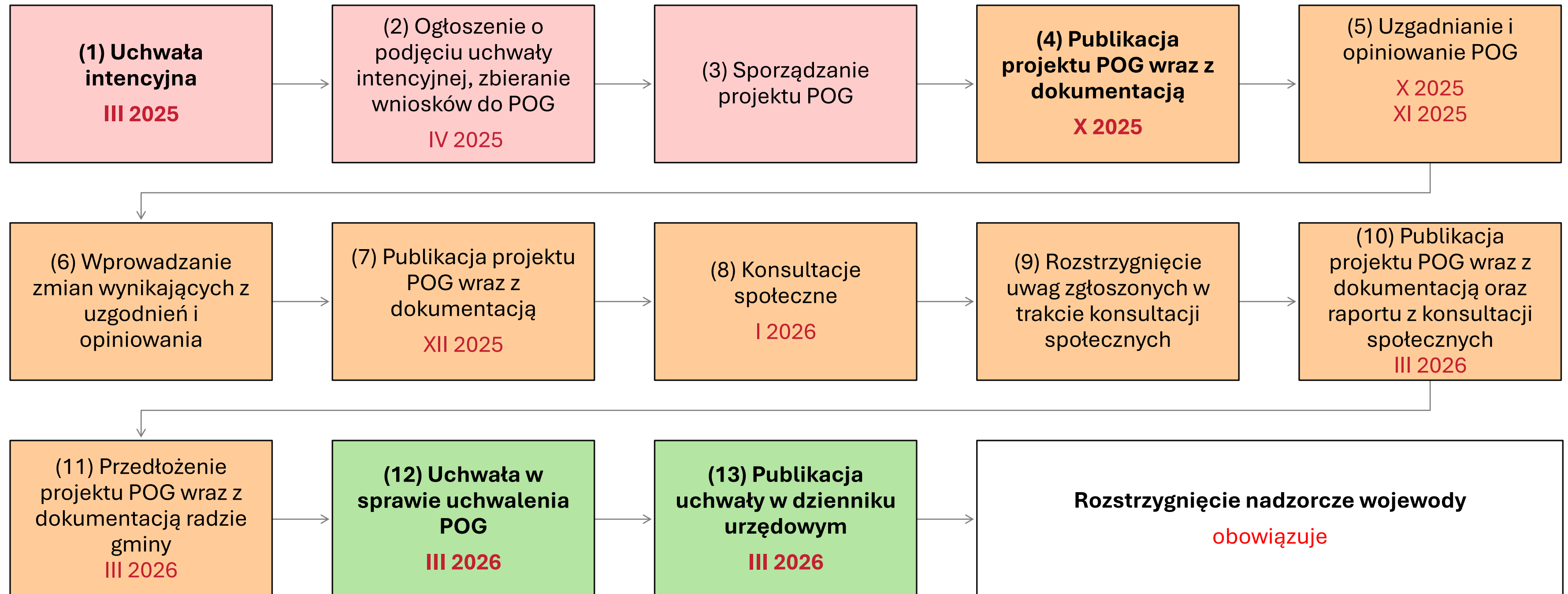
gmina **Kodeń** (woj. lubelskie) – procedura planistyczna trwała **2 lata 8 mies. (971 dni)**

Wdrażanie reformy: stan na 31 maja 2026 r.

Tempo procedury planistycznej: przykłady

gmina **Lipinki Łużyckie** (woj. lubuskie) – procedura planistyczna trwała **1 rok 1 mies. (386 dni)**

Wdrażanie reformy w gminach wiejskich

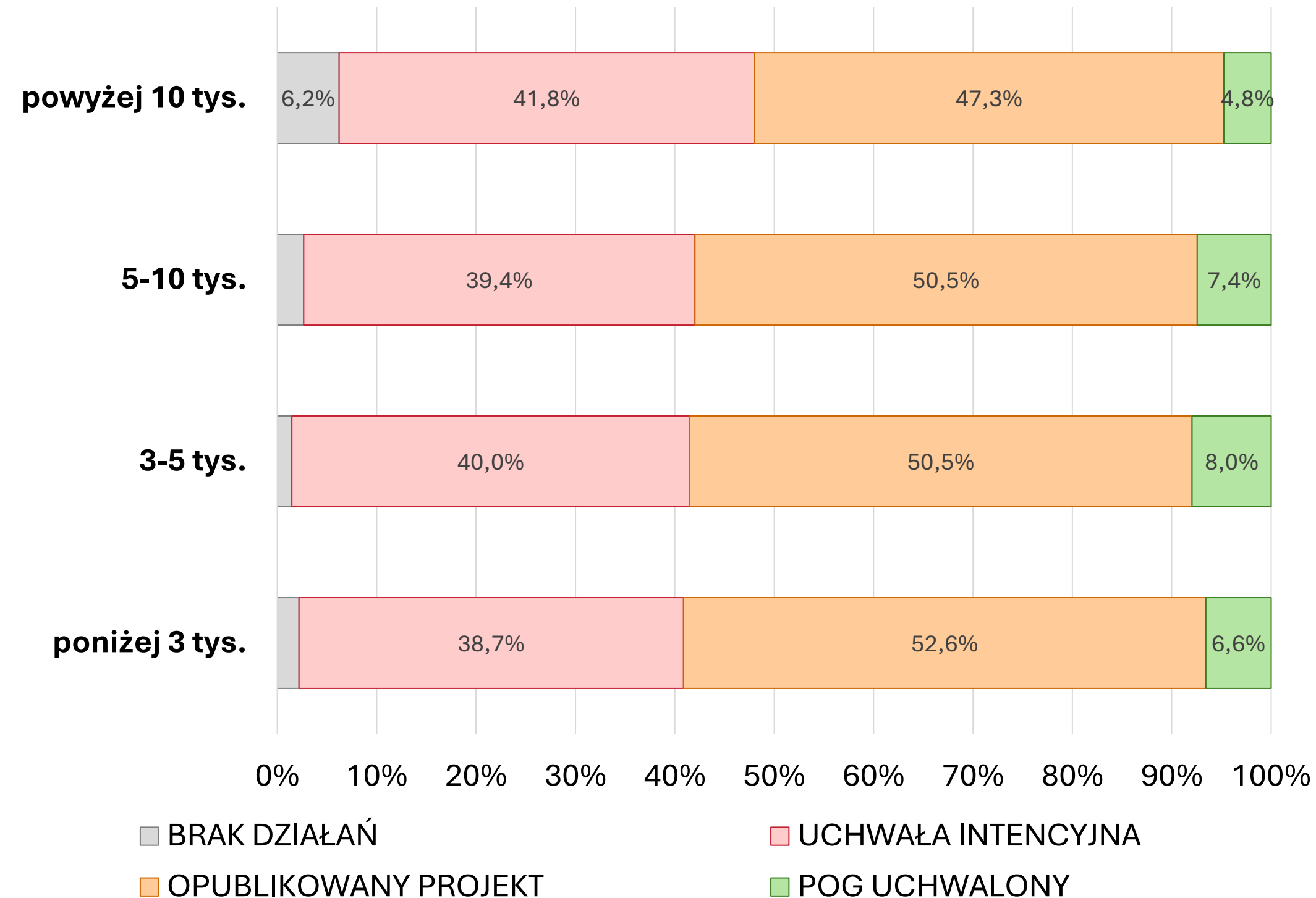
Wielkość gminy

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

- Wdrażanie reformy przebiega sprawniej **w mniejszych gminach**
- Duże gminy wiejskie: większe pokrycie planami miejscowymi

LICZBA MIESZKAŃCÓW [2024]

Wdrażanie reformy w gminach wiejskich

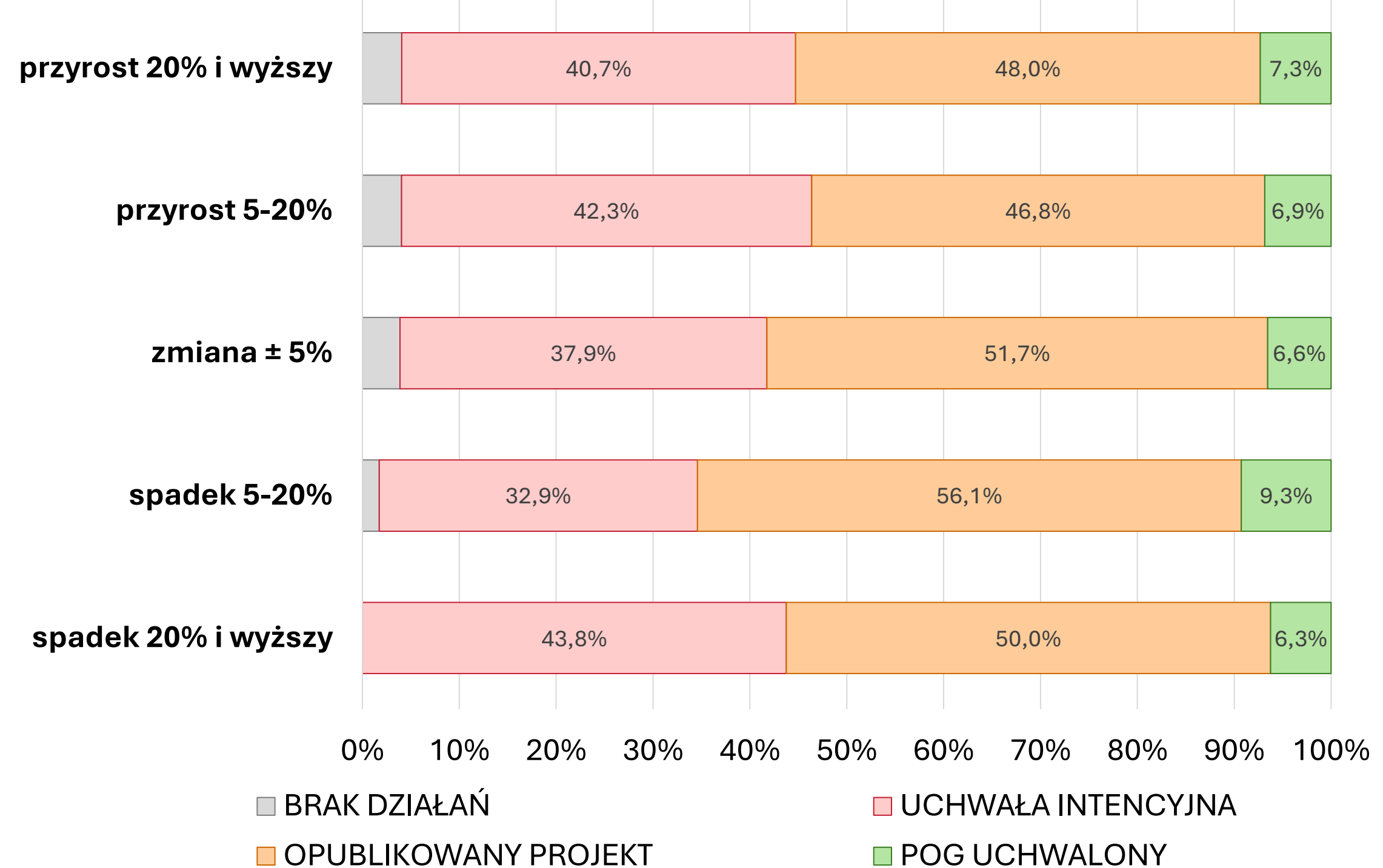
Trendy demograficzne w gminie

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

- Najbardziej zaawansowane są gminy silnie depopulujące się

ZMIANA LICZBY MIESZKAŃCÓW [2009-2024]

Wdrażanie reformy w gminach wiejskich

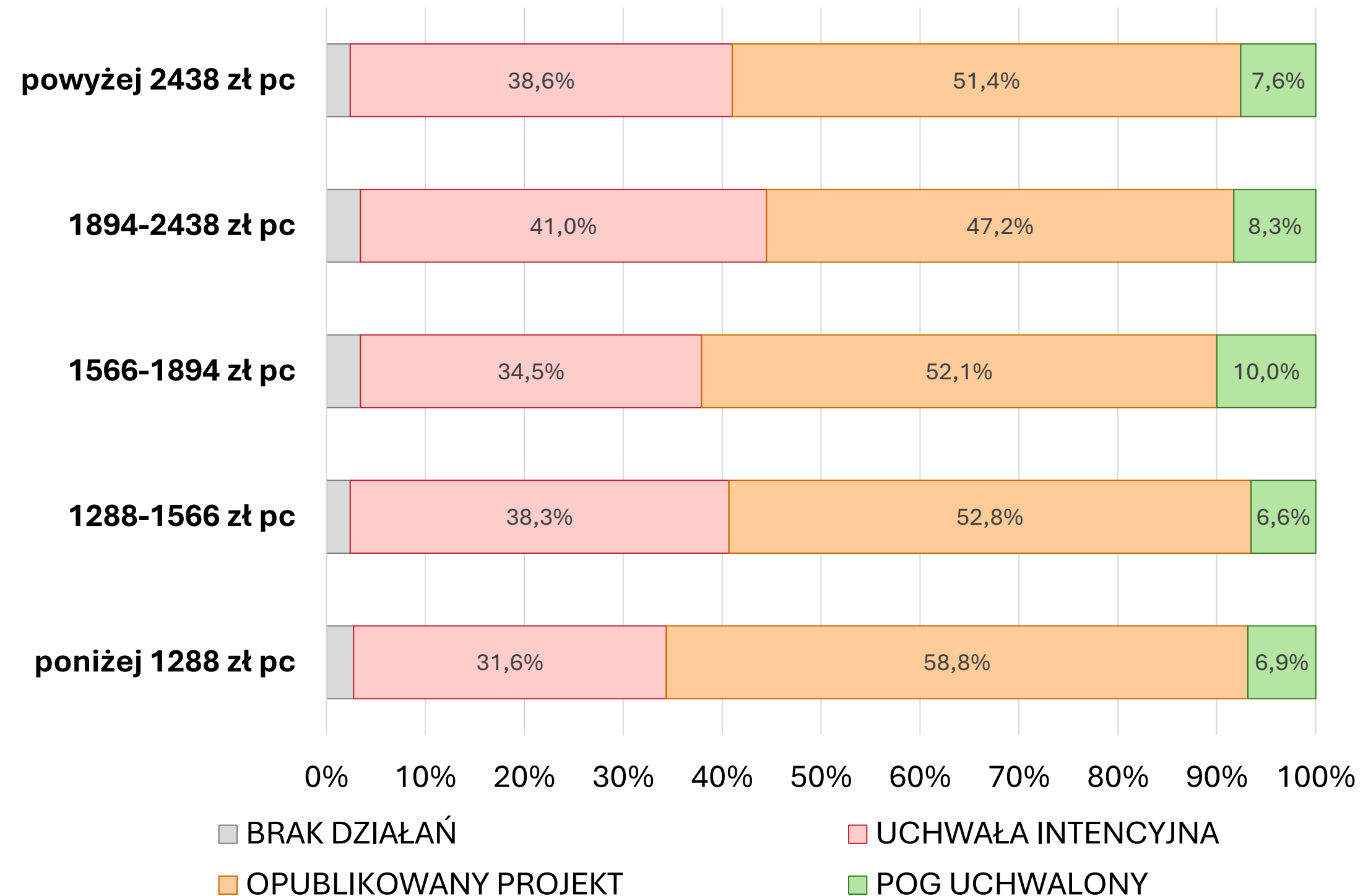
Zamożność gminy

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

- Wdrażanie reformy przebiega sprawniej w **mniej zamożnych gminach**

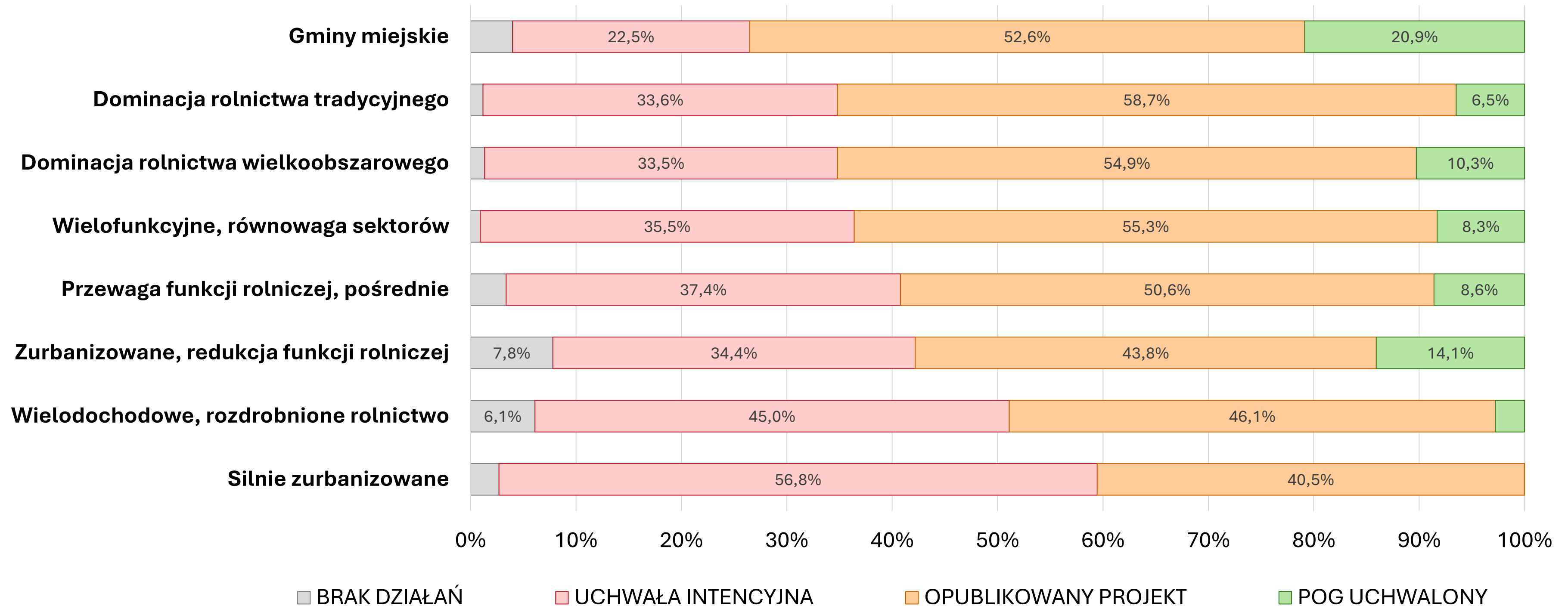
WSKAŹNIK G [2024]; podział na 5 równolicznych grup

Wdrażanie reformy w gminach wiejskich

Typ struktury rozwoju gminy

MONITORING ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH – ETAP IV [2022]

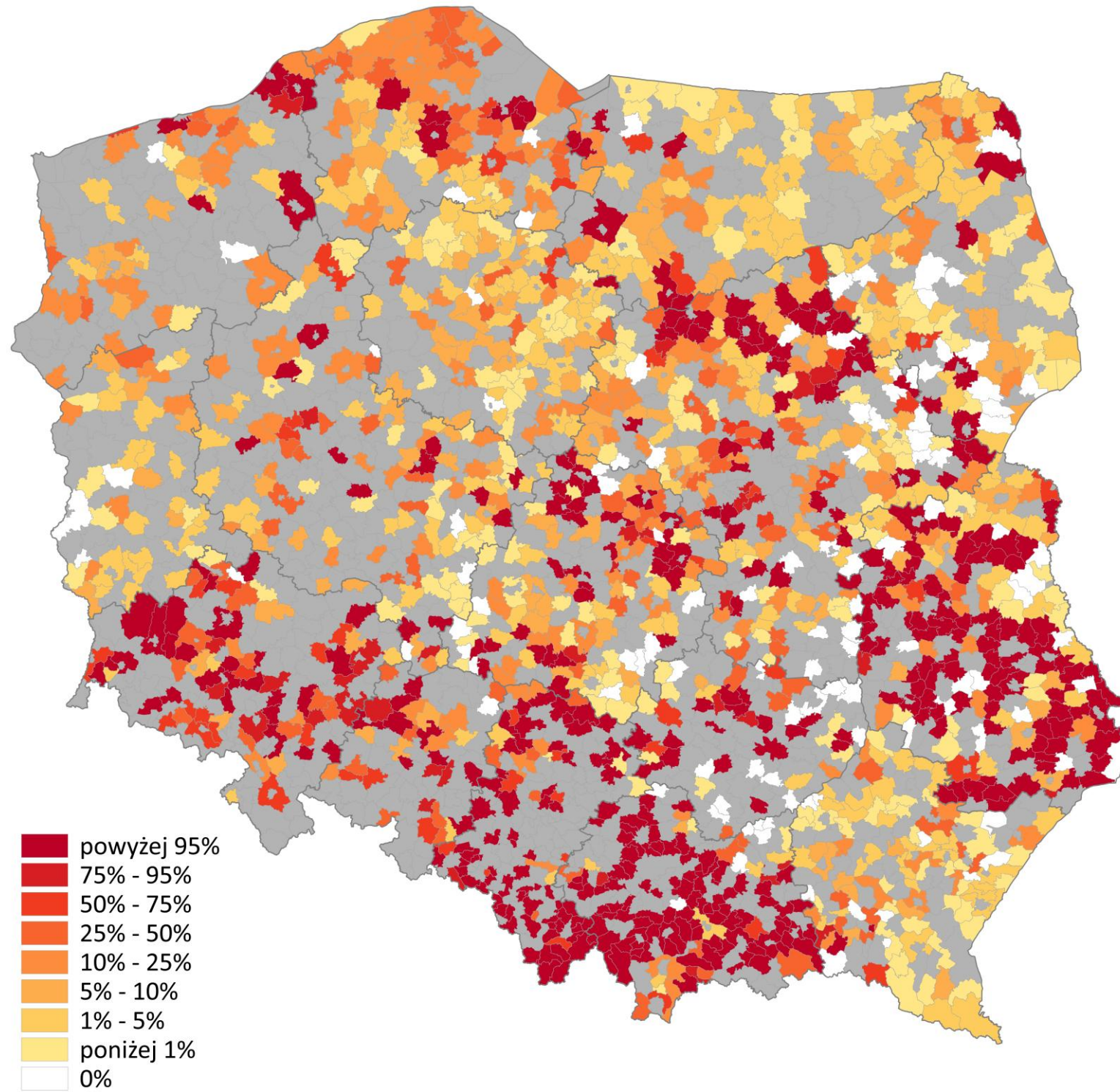

Wdrażanie reformy w gminach wiejskich

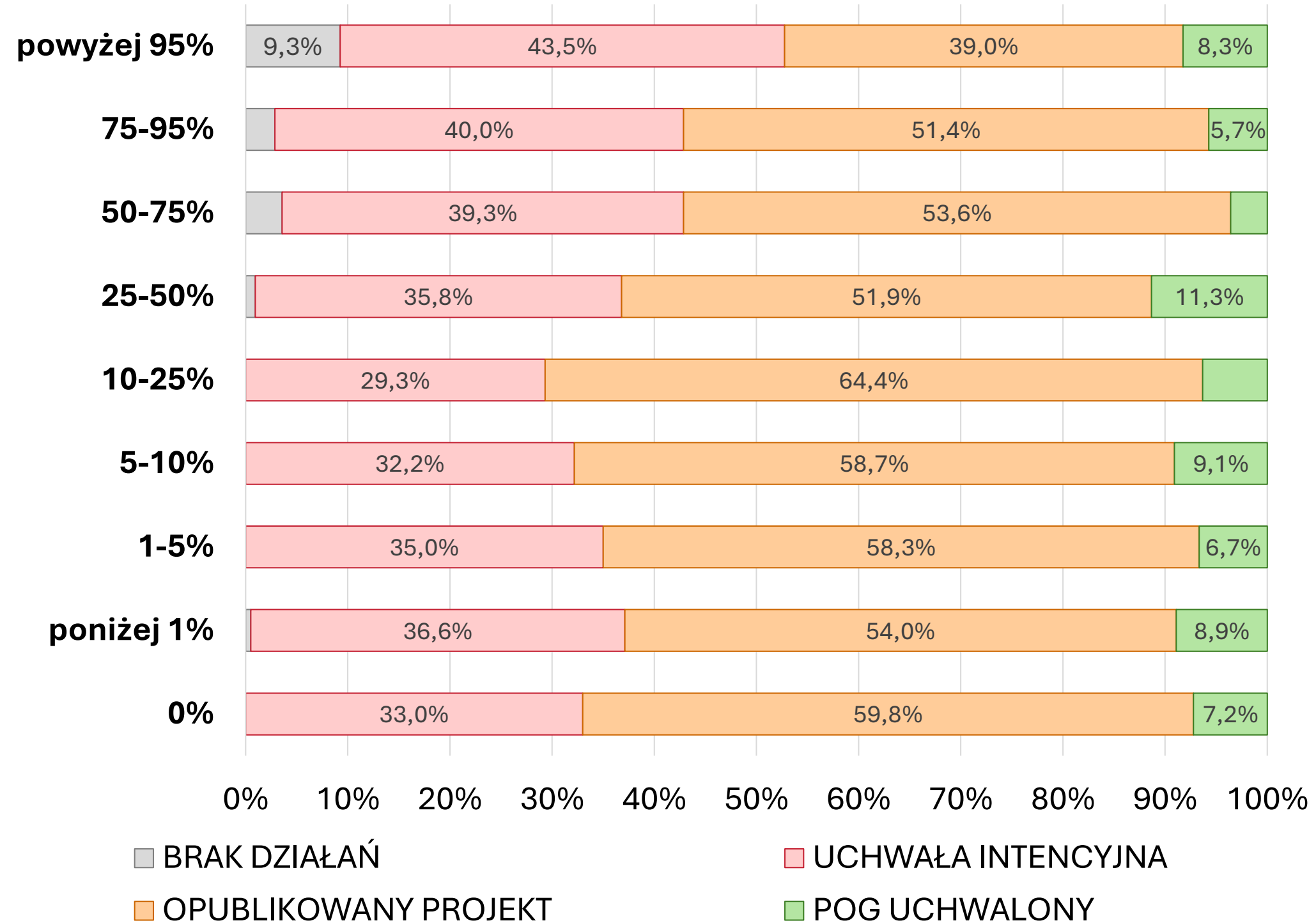
Pokrycie gminy planami miejscowymi

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

PROCENT POWIERZCHNI GMINY [2024]

Unieważnione plany ogólne gmin

Podstawowe informacje o rozstrzygnięciach nadzorczych

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

ZAKRES 16 w całości 1 w części	PRZEDMIOT 6 naruszenie zasad 10 naruszenie zasady i trybu 1 naruszenie trybu
TYP GMINY 9 gminy wiejskie 4 gminy miejskie 4 miasta na prawach powiatu	WOJEWÓDZTWO 9 śląskie 6 lubelskie 2 podkarpackie

17 8 ponownie uchwalonych

Naruszenie zasad sporządzania POG

Strefy planistyczne z zabudową mieszkaniową

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

- Nieuprawnione wyznaczenie stref umożliwiających zabudowę mieszkaniową przy **sumie chłonności terenów niezabudowanych przekraczającej 130% zapotrzebowania na nową zabudowę**
  - poza obszarami umożliwiającymi realizację funkcji mieszkaniowej na podstawie ustaleń obowiązujących planów miejscowych;
  - poza wyznaczonymi obszarami uzupełnienia zabudowy;
  - poza obszarami z istniejącą zabudową o funkcji mieszkaniowej (z wyłączeniem luk w zabudowie);
- Nieuprawnione wyznaczenie stref umożliwiających zabudowę mieszkaniową przy **braku wyznaczenia obszaru uzupełnienia zabudowy lub wyznaczeniu mniejszego obszaru uzupełnienia zabudowy niż maksymalny możliwy**
- **Niespójność granic stref planistycznych POG** z granicami stref planistycznych planów miejscowych, których ustalenia przeniesiono do POG

Naruszenie zasad sporządzania POG

Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

- Ustalenie w strefie planistycznej minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej **niższego niż określony w rozporządzeniu**
  - Nieprawidłowe **przeniesienie ustaleń planu miejscowego umożliwiające obniżenie wskaźnika do POG**
  - Nieprawidłowe ustalenie minimalnego powierzchni biologicznie czynnej udziału w strefach planistycznych **częściowo** obejmujących obszary **nieobjęte planami miejscowymi** lub obszary **objęte planami miejscowymi, ale bez określonego minimalnego udziału** powierzchni biologicznie czynnej
- **Niespójność granic stref planistycznych POG** z granicami stref planistycznych planów miejscowych, których ustalenia przeniesiono do POG

Naruszenie zasad sporządzania POG

Pozostałe naruszenia

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

- Wyznaczenie stref planistycznych **na obszarach ustawowo wyłączonych** z obszaru sporządzania POG
- **Niewłaściwe wyznaczenie** stref komunikacyjnych (linie rozgraniczające, klasa drogi)
- Wykorzystanie **niewłaściwych danych przestrzennych** (BDOT10k zamiast EGIB) i **statystycznych** (nieaktualne dane dot. prognoz demograficznych)
- **Błędy obliczeniowe** (niewłaściwa wartość chłonności terenów niezabudowanych, błędnie wyznaczony obszar uzupełnienia zabudowy)

Naruszenie trybu uchwalania POG

Pominięcie etapu procedury planistycznej

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

- **Brak publikacji projektu POG** w BIP wraz z raportem z konsultacji społecznych przed przedstawieniem projektu radzie gminy celem uchwalenia

Naruszenie trybu uchwalania POG

Uchybienia na danym etapie procedury planistycznej

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

- **Niewypełnienie** nałożonego przez organ uzgadniający (RZGW) **warunku uzgodnienia** projektu POG
- Przeprowadzenie danej formy konsultacji społecznych **w innym terminie niż przewidziany przepisami** („po godzinach pracy”)
- **Wątpliwości** co do właściwego przeprowadzenia danej formy konsultacji społecznych (spotkania otwarte online, w których nie wziął udziału żaden zainteresowany)
- **Nieprawidłowe rozpatrzenie uwagi** złożonej w trakcie konsultacji społecznych

Naruszenie trybu uchwalania POG

Pozostałe naruszenia

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

- **Niekompletna dokumentacja** procedury planistycznej (np. brak daty przeprowadzenia etapu procedury planistycznej, brak potwierdzenia za zgodność z oryginałem, brak protokołów z konsultacji społecznych)
- Zmiana **numeracji stref planistycznych** w trakcie procedury planistycznej
- Brak **podpisu pliku *gml*** z danymi przestrzennymi
- **Niespójności między projektem POG** przedstawionym do uchwalenia **a treścią uchwały** (brak warstwy z obszarem uzupełnienia zabudowy)

- Na trzy miesiące przed upływem ustawowego terminu plan ogólny uchwalilo **mniej niż 10% gmin**
- Występują **duże różnice między regionami** co do stopnia zaawansowania wdrażania reformy
- Stopień zaawansowania i długość trwania procedury planistycznej planu ogólnego w gminach wiejskich są **zbliżone do średniej** ogólnopolskiej
- Dla **zróznicowania** stopnia zaawansowania wdrażania reformy w gminach wiejskich duże znaczenie mają: trendy **demograficzne**, typ **funkcjonalny** gminy oraz stopień pokrycia **planami miejscowymi**
- Najczęstszą przyczyną **unieważniania** uchwalonych planów ogólnych gmin są **naruszenia zasad** ich sporządzania

Narodowy
Instytut
Samorządu
Terytorialnego

Na moment przed godziną zero

Wdrażanie reformy planistycznej w gminach wiejskich

TOMASZ GRZYB

NARODOWY INSTYTUT SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

tomasz.grzyb@nist.gov.pl

www.nist.gov.pl